

KNJIŽICA „PREGLEDA DOGODKOV“ ŠT. 5

**SOVJETSKA RUSIJA
IN
SLOVANSKE DRŽAVE**

IZDAJA PROPAGANDNI ODSEK IZVRŠNEGA ODBORA OF

КНИЖКА ПРЕГЛЕДА ДОБРОТЪ СЪС

SOVIETSKA RUSIJA
IZ
SLOVANSKJE DRZAVE

2 16404/5

N 1992/1441

INDIA - PROPAGANDA IZVIRN IZVIRNENI ODORA OZ

30316801

Predgovor

Ker je za nas Slovence kot slovanski narod zelo važno podrobneje poznati odnes, ki ga ima do slovanskih držav Sovjetska Zveza kot država, v kateri prebiva velika večina Slovanov, objavljamo v tej številki nekaj moskovskih člankov, ki osvetljujejo ta predmet.

Na prvem mestu priobčujemo članek o federacijah malih narodov v Evropi, ki je izšel po moskovski in pred teheranski konferenco v »Izvestijah«, organu sovjetske vlade. Članek sicer neposredno zadeva Avstrijo, dotika se pa tudi odnosov med srednjeevropskimi Slovani ter Avstrijo in hitlerjevskimi zavezniki. Vzorno je tu pokazano, kakšna je najbolj demokratična izvedba samoodločbe narodov v srednji Evropi. Organ sovjetske vlade hoče meti jamstvo, da bo morebitno združevanje (federiranje) zares izraz prave volje narodov in ne zakulisnih spletk reakcionarnih klik in emigrantskih vlad, ki nimajo nobenega stika z narodi; še najmanj pa naj bi bilo tako združevanje naperjeno proti Sovjetski Zvezi.

Zaradi popolnosti objavljamo tudi izjavo moskovske konference o Avstriji. Ta sklep je važen še zato, ker kaže, da pričakuje zavezniki tabor tudi od Avstrije aktivnega odpora, kar pomeni sabotažo, diverzije, partizanske akcije, prestopanje avstrijskih vojakov in oborožen upor. Tako moskovski kakor sovjetski komentarji v avstrijskih oddajah so to po večkrat poudarili in še poudarjajo. S tem je moskovska konferenca indirektno, s pet potrdila pravilnost odpora in upora narodno osvobodilnega gibanja v Jugoslaviji.

Pogodba med Sovjetsko Zvezo in ČSR je poleg druge skupščine AVNOJ-a največji politični dogodek preteklega leta v slovanskem svetu. Njen pomev je očitna v tu objavljenem članku moskovske »Pravde«. Britanski tisk je poudaril, da je v dodatnem protokolu mišljena Poljska. Seveda je razširjenje pogodbe na današnje poljsko vladno nemogoče. Dr. Beneš je v kasnejših govorih izjavil, da bi sodelovanje vseh treh držav bilo najmočnejše jamstvo proti morebitnemu ponovnemu napadu Nemčije v duhu njene stare imperialistične politike prodiranja proti vzhodu. Enako pogodbo je bila sovjetska vlada že leta 1942. pripravljena skleniti z jugoslovansko begunsko vladno, toda ta ni hotela o tem slišati; danes je pa stanje iz razumljivih razlogov obratno.

Izjava sovjetske vlade o Poljski dokazuje, da je Sovjetska Zveza s svojo demokratično zunanjo politiko resničen prijatelj poljskega naroda, begunska poljska vlada pa v resnici Hitlerjeva agentura, v katero se je razkrinkala ob katinski aferi spomladi 1943. Zato je sovjetska vlada prekinila z njo diplomatske stike. Opozarjamo na knjizico »Katinska grozodejstva — največja nemška provokacija« in na članek Jurjeva: O partizanski vojni v Jugoslaviji in Poljski; O narodno osvobodilni borbi proti okupatorjem.⁷

Izjavo sovjetske vlade je pozdravila vsa milijonska emigracija poljskega ljudstva v inozemstvu; tako naj navedemo konferenco 75 voditeljev strokovnih organizacij v Združenih Državah Amerike, ki predstavljajo 500.000 poljskih delavcev, dalje Vseslovanski kongres v Pittsburgu, katerega predsednik je Poljak Kržicki. Kakšno je razpoloženje ameriških Slovanov, se vidi po tonu velikih kanadskih listov, ki priporočajo poljski vladi sprejem sovjetskega stališča, zlasti ker ne more dokazati, da bi imela vpliv na velik del poljskega naroda, in bi z nepomirljivim stališčem izgubila simpatije zapadnih demokratičnih držav ter se popolnoma diskreditirala. List »Star« v Montrealu piše, da je sovjetski predlog zelo razumen in praktično izvedljiv; Poljaki bi v bodoče težko dobili boljših pogojev.

Ustanovitev poljske divizije v Sovjetski Zvezi odpira nove vidike sodelovanja in držatva med ruskim, beloruskim in ukrajinskim narodom na eni ter poljskim na drugi strani.

Enako velikega pomena je ustanovitev posebne jugoslovanske vojaške enote v Sovjetski Zvezi. Dne 12. januarja je moskovski radio objavil obširen dopis obiskovalca, ki je posetil taborišče te enote, sestavljene iz velike skupine vojaških ljudi bivše jugoslovanske vojske, ki so jih Nemci nasilno mobilizirali na sovjetsko-nemško fronto in so prestopili na rusko stran, kakor tudi vojnih ujetnikov in v Rusiji živečih Jugoslovancev. Oni so se obrnili na sovjetsko vladno s prošnjo, da bi jim dovolila ustanoviti posebno prostovoljsko enoto za boj proti Nemcem. Sovjetska vlada je tej srčni želji Jugoslovancev ugodila ter jim je dala na razpolago odlično sovjetsko lahko in težko orožje. »Če bi imeli doma take topove, ko smo se bojevali proti fašistom 1941. leta«, je vzkliknil eden izmed vojakov. »Nič zato«, je odvrnil podpolkovnik Marko Mesić, ki je bil prav tako nasilno mobiliziran na nemško fronto

ter je prestopil na rusko stran; bil je soglasno izbran za poveljnika enote: »Prišli bomo v jugoslavijo in bomo postavili te topove na najvišje in najbolj vidno mesto, zato da bi si Šrbi, Hrvati, Slovenci, Črnogorci in drugi narodi naše dežele za vekomaj zapomnili pomoč, ki nam jo zdaj daje ruski narod za naš težki in pravični boj«.

Omenjeno poročilo moskovskega radia je ponavljal londonski radio na ploščah in tudi RSJ ga je objavil. Vse glavne zavezniške oddajne postaje so pa omenile ali objavile pozdrava, ki sta jih poslala tovariša dr. Ribar in maršal Tito tej enoti kot odgovor na njena pozdravna brzojava. Moskovska »Pravda«, ki je priobčila odgovora v celoti, je s kratkimi komentarji predstavila široki sovjetski javnosti predsednika Avnoja-a in naše časne vlade.

V eni izmed naslednjih brošur objavimo članke sovjetskega tiska o Jugoslaviji v že znano službeno sovjetsko izjavo vred. To bo dopolnilov k obširnim izvlečkom iz angleškega in ameriškega časopisja v 2. številki »Pregleda dogodkov«.

Albin.

Vprašanje o federacijah malih narodov v Evropi

(Objavljeno 18. novembra 1943 v moskovskih „Izvestijah“, organu sovjetske vlade).

Znano je, da so sklepe moskovske konference treh ministrov sprejeli v Angliji in Zedinjenih Državah Amerike z velikimi simpatijami in da sta angleški in ameriški tisk posvetila tem sklepom mnogo prostora in na široko osvetlila njihov pomen. Vse to dokazuje, da so sklepi moskovske konference pravilno odražali razpoloženje širokih množic vseh dežel.

Kljub temu ne smemo opustiti, da bi ne poudarili, da zvene v mnogoglasnem zboru komentatorjev, ki so spremljali sklepe moskovske konference, tudi napačne note in da si nekateri komentatorji dovoljujejo tudi netočnosti in izmišljotine, ki se ne skladajo z resnico.

Tako sta pred kratkim napisala londonski tednik „New Statesman“ z dne 10. novembra ter „Economist“ z dne 11. novembra o vprašanju federacije malih držav naslednje misli:

Ko se je pisec lista „New Statesman“ dotaknil sklepa moskovske konference o Avstriji, pravi: „To pomeni, da nima Rusija ničesar več proti federaciji centralnih in vzhodnih evropskih držav“. „Economist“ pa piše, da je „deklaracija o Avstriji lahko znanilka ustvaritve podonavke konfederacije“.

Kje so ti komentatorji našli sploh kaj podobnega za svoje trditve ali pa nekaj, kar bi se dalo razlagati kot podlaga za to trditve? Niti sama deklaracija o Avstriji niti drugi sklepi moskovske konference ne dajo niti najmanjše podlage za take sklepe. Očitno je, da so ta sklepanja svojevoljni plod domišljije njihovih avtorjev, ali kakor pravi pregovor, da je želja mati misli.

V resnici je stvar taka: sklepi moskovske konference nimajo nič skupnega z zgoraj navedenim razmišljanjem in sklepanjem londonskih publicistov o sovjetskem stališču v vprašanju federacije malih narodov v Evropi. Sovjetsko stališče v vprašanju federacije nikoli ne lzhaja iz abstraktno teoretskih, temveč iz konkretno-realnih postavk. Sovjetsko stališče popolnoma priznava, da je osvoboditev malih dežel ter obnova njihove neodvisnosti ter suverenosti ena izmed najvažnejših nalog povojne ureditve Evrope ter zgraditve pravičnega miru. Toda sovjetsko stališče upošteva pri tem ves konkretni položaj, v katerem se bodo mali narodi nahajali po končani vojni.

Kakšen je v resnici ta položaj?

Popolnoma jasno je, da bodo vsi evropski odnošaji v prvem razdobju po likvidaciji vojnih operacij v stanju velike spremenljivosti in neodrejenosti. Male dežele bodo potrebovale določen čas, da se popolnoma orientirajo v novem položaju, ki ga je ustvarila vojna. Potrebovale bodo čas, da se bodo orientirale tudi v novo ustvarjenih odnosih s sosednjimi in drugimi državami brez vsakega vmešavanja od drugod in brez zunanjega pritiska, naperjenega na male dežele z namenom, da bi jih pritegnili v to ali ono novo grupacijo držav. Potrebno jim bo urediti svoje notranje zadeve in določiti značaj svojih odnosov z drugimi državami. Ena dežela bo to lahko napravila hitreje, druga pa bolj počasi, toda v vsakem primeru bo za vsako deželo taka prehodna doba neizogibna.

Na moskovski konferenci je sovjetska delegacija, ki je izhajala iz prej omenjega načelnega naziranja, izjavila dovolj jasno, da bi prezigodnje ali morebitno umetno združevanje malih dežel v teoretično zasnovane grupacije skrivalo v sebi nevarnost tako za te dežele same kakor tudi za bodoči mirni razvoj Evrope.

To je pa tudi povsem razumljivo, kajti tako važen korak kakor vstop v federacijo z drugo deželo ali morebitna odpoved enemu delu suverenosti je dopusten samo tedaj, kadar je to dobro premišljen in svoboden izraz volje naroda. Iz tega sledi vrsta važnih sklepov:

Prvič: Lahko se smatra, da emigrantske vlade malih dežel, ki so jih Nemci zasedli in so nezadostno zvezane s svojimi narodi, niso v stanju, da bi zagotovile v popolni meri izraz resnične volje svojih narodov, da bi se rešilo tako važno vprašanje, kakor je vprašanje federacije. Vsak poskus emigrantskih vlad, ki se, kakor znano, nahajajo v posebnem položaju, da bi nekaj takega napravile, utegnejo razumeti njihovi narodi kot vsiljeno odločitev, ki ne ustreza njihovim in stalnim težnjam.

Drugič: Verjetno tudi nove vlade, ki bodo sestavljene v danes zasedenih deželah, takoj po koncu vojne ne bodo imele dovolj avtoritete in stabilnosti za to, da bi se lotile reševanja glede vprašanja federacije, ne da bi tvegale raznih komplikacij.

Tretjič: Končno ne more biti dvoma, da bo šele takrat, ko se položaj po končani vojni nekoliko ustali in dobijo male dežele neobhodno potrebni mir ter prepričanje o svoji neodvisnosti, moglo zadobiti obravnavanje vprašanja o federaciji plodonosnejši značaj.

Sovjetsko stališče se povzema na podlagi povedanega v to, da bi bilo prezgodaj že zdaj delati načrte in dajati umetne pobude za ustanavljanje kakršne koli federacije in za ustanavljanje kakršne koli umetne združitve malih držav.

To pa ne izključuje, da Sovjetska Zveza ne bi bila pripravljena ponovno proučiti to vprašanje, kadar nastopi primeren čas, vpoštevajoč okolnosti povojnega časa.

Tolmačenje sovjetskega stališča o federaciji malih dežel bi bilo nepopolno, če ne bi omenili še dveh bistvenih okoliščin: 1. s sovjetskega stališča je posebno nepravilno, če bi male dežele, ki so postale sateliti Nemčije, že zdaj kot članice te ali one federacije imele enako ugodne pogoje kakor male dežele, ki so jih napadli ali okupirali sovražnik ali celo iste satelitske dežele. Dežele, ki so trabanti Nemčije, pa četudi so samo majhne dežele, se ne morejo in se ne smejo ogniti odgovornosti in posledicam svoje udeležbe pri zločinih Hitlerja in Mussolinija.

Drugič: Posebej je treba naglasiti, da sovjetsko stališče odklanja vsak poskus po-

litike tako zvanega sanitarnega kordona proti Sovjetski Zvezi, pa naj bo maskiran v tej ali oni obliki. Pravičnost zares zahteva, da se pove, da nekateri načrti federacij, ki so jih zadnji čas poudarjali na zapadu, zelo smrdijo po tej že davno bankrotirani in Sovjetski Zvezi sovražni politiki.

Tak je dejanski položaj o sovjetskem stališču v vprašanju federacij in združitve malih držav v Evropi. Sovjetsko stališče je bilo prepričevalno podano na moskovski konferenci. Vsekakor ni bilo v tem vprašanju na konferenci nobenega ugovora.

Kje je potem iskati virov za navdahnitve te vrste v nekaterih londonskih časopisih, ki se ne ustavljajo niti pred direktnim zavijanjem dejstev? Ali ni morda iskati vzroka v tem, da nekateri avtorji nimajo dovolj dobre volje, da bi korakali vzporedno z moskovsko konferenco, ki kakor znano temelji na prijateljskem sodelovanju Anglije in Združenih Držav Amerike s Sovjetsko Zvezo? Bodi odgovor na to vprašanje kakršen koli, iz povedanega je v vsakem primeru jasno eno: Vir teh navdahnitev nikakor niso dejstva, niti objektivno in vestno obravnavanje teh dejstev. Povsem prepričevalno dokazujejo to ona dejstva, ki smo jih zgoraj navedli.

Deklaracija o Avstriji,

sprejeta na moskovski konferenci treh zunanjih ministrov in objavljena dne 30. oktobra 1943.

Vlade Združenega kraljestva, Sovjetske Zveze in Zedinjenih Držav Amerike so se sporazumele, da mora biti osvobojena izpod nemškega gospodstva Avstrija, prva svobodna dežela, ki je bila žrtev hitlerjevskega napada. Navedene vlade smatrajo, da priključitve, ki jo je Nemčija vsilila Avstriji 15. marca 1938., ni in da ne velja. Na noben način se ne smatrajo za obvezane z nobeno spremembo, ki je nastala v Avstriji po tem dnevu.

Imenovane vlade izjavljajo, da žele videti obnovo svobodne in neodvisne Avstrije in s tem dati možnost samemu avstrijskemu narodu kakor tudi drugim sosednjim državam, pri katerih bodo nastala podobna vprašanja, da najdejo tisto politično in gospodarsko varnost, ki je podlaga trajnega miru. Opozarja pa se Avstrija na to, da se ne more izogniti odgovornosti za sodelovanje v vojni na strani hitlerjevske Nemčije in da, se bo pri končnem obračunu neopornično upošteval njen lastni prispevek k stvari njene osvoboditve.

Pogodba o prijateljstvu in vzajemni pomoči ter o povojnem sodelovanju med Sovjetsko Zvezo in Čehoslovaško Republiko

MOSKVA, 14. decembra. Predsedništvo Vrhovnega Sovjeta ZSSR in predsednik Čehoslovaške Republike sta v želji, da bi spremenila in izpolnila pogodbo o medsebojni pomoči, sklenjeno med ZSSR in ČSR v Pragi dne 16. maja 1935, in utrdila pogoje sporazuma med vlado ZSSR in vlado ČSR o vzajemnih operacijah

v vojni proti Nemčiji, podpisane dne 18. julija 1941 v Londonu, in v želji, sodelovati po vojni pri podpiranju miru in preprečevanju nadaljne agresije od strani Nemčije ter v zagotoviti stalnega medsebojnega prijateljstva in povojnega mirnega sodelovanja, sklenila napraviti naslednjo pogodbo in sta naznačila kot svoja opolnomočenja: Predsedstvo Vrhovnega Sovjeta ZSSR Vjačeslava Molotova, luškega komisarja za zunanje zadeve, predsednik ČSR pa Zdenka Firlingerja, poslanika ČSR v Sovjetski Zvezi, ki sta se potem, ko sta našla svoje poverilnice v popolnem redu in v predpisani obliki, sporazumela v naslednjem:

1) Visoki pogodbeni stranki, ki sta se sporazumeli, da se vzajemno združita v politiki stalnega prijateljstva in prijateljskega sodelovanja po vojni kakor tudi medsebojne pomoči, se obvezujeta druga drugi nuditi pomoč in vsakršno podporo v vojni zoper Nemčijo in vsako deželo, ki je zaveznica z njo v napadalnih dejanjih v Evropi.

2) Visoki pogodbeni stranki se obvezujeta, da ne bosta med sedanjo vojno stopili v nikakršna pogajanja s hitlerjevsko vlado ali s katero drugo vlado v Nemčiji, ki se jasno ne odreče vsaki agresivni nameri, in da se ne bosta pogajali in sklenili brez medsebojnega sporazuma nobenega premirja ali miru z Nemčijo ali katero drugo državo, ki je z njo zvezana v napadalnih dejanjih v Evropi.

3) V duhu svoje predvojne politike miru, izražene v pogodbi z dne 18. maja leta 1935., se visoki pogodbeni stranki obvezujeta, da bosta v primeru, če bi bila katera izmed njiju po vojni potegnjena v vojne operacije zoper Nemčijo, ki bi obnovila svojo politiko „Dranga nach Osten“ (pritiska proti vzhodu), ali zoper katero koli drugo državo, ki bi se združila z Nemčijo ali zoper katero fašistično deželo, takoj nudili vojaško pomoč drugi stranki, ki bi bila na ta način zapletena v vojne operacije.

4) Upoštevaajoč vsaka svoje varnostne interese sta se visoki pogodbeni stranki sporazumeli o tesnem prijateljskem sodelovanju po vzpostavi miru in bosta sodelovali v skladu z načeli njune neodvisnosti in suverenosti kakor tudi nevmešavanja v notranje zadeve ter bosta razširili gospodarske odnošaje in nudili druga drugi gospodarsko pomoč po vojni.

6) Pričujoča pogodba stopi v veljavo takoj, ko bo podpisana, in ima biti ratificirana v najkrajšem roku. Izmenjava ratifikacijskih listin se ima izvršiti v najkrajšem mogočem času v Moskvi.

Pričujoča pogodba ostane v veljavi 20 let od dneva podpisa. Če ena izmed visokih pogodbenih strank koncem dogovorjene dobe 20 let ne bi 12 mesecev pred potekom roka izjavila željo, da odstopa od pogodbe, ostane v veljavi še nadaljnjih 5 let in tako vsakokrat, dokler ena izmed visokih pogodbenih strank ne opozori pisмено 12 mesecev pred koncem tekočih 5 let, da namerava prekiniti njene veljavnost.

Sestavljeno v dveh izvodih, vsak v ruščini in čehoslovaščini. Obe besedili sta enako veljavni.

Moskva, 12. decembra 1943.

Po pooblastilu
Predsedstva Vrhovnega Sovjeta ZSSR

V. M. Molotov, l. r.

Po pooblastilu predsednika ČSR

Zdenek Firlinger, l. r.

Protokol k pogodbi o prijateljstvu in vzajemni pomoči ter o povojnem sodelovanju med Sovjetsko Zvezo in Čehoslovaško Republiko z dne 12. decembra 1943.

Po sklenitvi pogodbe o prijateljstvu in vzajemni pomoči ter o povojnem sodelovanju sta se pogodbeni stranki sporazumeli, če se bo tej pogodbi hotela pridružiti kaka tretja stranka, ki meji na ZSSR ali ČSR ter je v tej vojni predmet nemškega napada, bo dobila po predstavniku ZSSR in ČSR možnost sopedpisati pogodbo, ki bo dobila potem značaj trajne pogodbe.

Ta protokol je sestavljen v dveh izvodih, vsak v ruščini in čehoslovaščini. Obe besedili sta enako polnomočni.

Po pooblastilu

Predsedstva Vrhovnega Sovjeta ZSSR
V. M. Molotov, l. r.

Po pooblastilu predsednika ČSR
Zdenek Firlinger l. r.

Kalininov in dr. Benešev govor

Ob podpisu sovjetsko-čehoslovaške pogodbe je imel predsednik Vrhovnega Sovjeta Kalinin govor, v katerem je rekel med drugim.

Gospod Predsednik!

Pozdravljam vas v imenu ljudstva Sovjetske Zveze v naši prestolici Moskvi. Pogodbo med ZSSR in ČSR o prijateljstvu, vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju, ki je danes sklenjena, predstavlja važen deleži v naši splošni stvari boja proti nemškemu fašizmu in vsaki novi agresiji od strani Nemčije. Tradicionalno prijateljstvo med našimi narodi, ki je dobilo svoj izraz v pogodbi o vzajemnem prijateljstvu z dne 16. maja 1935. ter v sporazumu o skupnih vojnih operacijah proti Nemčiji z dne 17. julija 1941. v Londonu, je utrjeno zdaj z novo pogodbo, ki pomeni najvažnejšo zgodovinsko etapo v razvoju tega prijateljstva. Utrditev bojnega sodelovanja med našim ljudstvom in vsemi svobodoljubnimi narodi na svetu je del uspeha v stvari uničenja nemškega fašizma in vseh njegovih pomagačev v krvavih zločinih. Bliža se čas obračuna za prestano trpljenje čehoslovaškega naroda, ki je bilo razumljivo našemu narodu, kateri je sam izkusil nasilje hitlerjevskih roparjev ter je organiziral močan odpor in vodi zdaj vojno za popolni izgon hitlerjevskih osvajalcev z vsega sovjetskega ozemlja.

Važno je, da se naše sodelovanje v tej vojni že izpolnjuje na fronti. (Kalinin misli pri tem na čehoslovaške legije, ki se borijo v Rdeči armadi. Op. ur.) To sodelovanje se je utrdilo s krvjo sinov našega naroda, ki se borijo z ramo ob rami.

Pogodba o povojnem sodelovanju med našimi narodi bo preprečila vsak poizkus Nemčije v smeri pritiska proti vzhodu (Drang nach Osten).

V tej osvajalni politiki nemškega imperializma se morajo narodi naše dežele upirati z vsemi svojimi silami.

Dovolite mi, gospod predsednik, čestitati vam in vašim sotrudnikom k sklepu pogodbe, ki ji je namenjeno, da bo za dolgo časa služila veliki bodočnosti naših narodov! Zahvaljujem se vam za trud, ki je bil tako srečno nagrajen s podpisom naše pogodbe.

Predsednik dr. Beneš je odgovoril na ta nagovor tako:

Gospod predsednik! Gospoda!

Želim vam izraziti čustvo svojega globokega zadovoljstva zaradi tega, ker smo danes podpisali to pogodbo, ki jo smatram za največji akt v zgodovini naših odnošajev med SZ in ČSR. S to pogodbo so uresničene težnje Čehoslovaške, ki je v 20 letih svojega obstanka stremela za ciljem, zagraditi naš narod in državo pred nemškim imperializmom. Naša pogodba je naraven rezultat razvoja te vojne, naperjene proti nečloveškemu in roparskemu nemškemu šovinizmu, ki je v tej vojni predvsem stremel za tem, da bi uničil sosednje slovanske države, Čehoslovaško, Poljsko, Jugoslavijo in SZ. Ta pogodba je eden izmed temeljev bodočega sistema, ki bo blagodejen za nas in za vse naše zaveznike in bo pomagal utrditi mir v Evropi.

Dovolite, gospod predsednik, da se zahvalim vam ter vsem političnim in vojnim delavcem, ki so sodelovali pri sklepanju te pogodbe. Ona bo, kakor sem že rekel, podlaga za boljšo bodočnost Čehoslovaške ter za njeno politično, vojno in kulturno sodelovanje z bratskimi narodi SZ.

Prijateljstvo med narodi Sovjetske Zveze in Čehoslovaške raste in se utrjuje

Dne 13. decembra 1943. je bila podpisana v Moskvi pogodba o prijateljstvu, vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju med Zvezo Sovjetskih Socialističnih Republik in Čehoslovaško Republiko. Ta pogodba ustreza interesom razvoja tradicionalnega prijateljstva med ZSSR in Čehoslovaško. To prijateljstvo je prestalo velike preizkušnje. Ojačilo se je in zjeklenilo v ognju osvobodilne vojne svobodoljubnih narodov proti najhujšemu sovražniku človeštva, proti hitlerjevski Nemčiji. Prijateljstvo med narodi Sovjetske Zveze in Čehoslovaške je našlo svoj izraz že v pogodbi o medsebojni pomoči, ki je bila podpisana v Pragi dne 13. maja 1935. Ta pogodba je bila sklenjena sredi rastoče razbojniške agresije hitlerjevske Nemčije, ki si je postavila za cilj, zaslužjiti Evropo in ves svet, v prvi vrsti pa uničenje slovanskih narodov in držav.

Čehoslovaška Republika je bila ena prvih žrtev razbojniškega hitlerjevskega napada, ki je za ustvaritev svojih osvajalnih načrtov izkoristil politiko münchenskega sporazuma, ki je predstavljal oslabitev odpora in popuščanje Hitlerju.

Čehoslovaška je preizkusila na sebi pogubne posledice te politike takratnih voditeljev vodilnih zapadno-evropskih držav. Nemški fašistični razbojniki so si v začetku skupno z gospodarji Madžarske in Poljske prisvojili vrsto ozemelj Čehoslovaške, nato pa so hitlerjevski zločinci pograbili vse ozemlje Čehoslovaške Republike. Z ognjem in mečem so poskusili zasužnjiti svobodoljubni duh čehoslovaškega naroda, da bi zadušili njegovo ljubezen in udanost svoji domovini.

Sovjetska Zveza ni nikoli priznavala sklepov münchenske konference, ki so zadali težak udarac pravicam čehoslovaškega naroda ter prekršili nedotakljivost in celotnost ozemlja Čehoslovaške Republike. Sovjetska Zveza je bila vedno nespremenljivo zvesta svojemu prijateljstvu do čehoslovaškega naroda in je njegova tragična usoda globoko presunila sovjetske ljudi. Sovjetsko ljudstvo je z zadovoljstvom vzelo na znanje podpis sovjetsko-čehoslovaškega sporazuma o vzajemnih akcijah v vojni proti Nemčiji, ki se je izvršil dne 18. julija 1941. v Londonu kot simbol borbenega prijateljstva obeh narodov.

Na osnovi tega sporazuma je vlada Sovjetske Zveze pristala na ustanovitev narodnih čehoslovaških bojnih enot na ozemlju ZSSR in je nudila pri tem svojo pomoč in svoje sodelovanje. Te enote so pokazale veliko hrabrosti na posameznih odsekih sovjetsko-nemške fronte.

Pogodba o prijateljstvu, vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju, ki je bila sedaj podpisana, je važen akt tradicionalnega prijateljstva med narodi Sovjetske Zveze in Čehoslovaške.

Ta pogodba hoče spremeniti in dopolniti odnos medsebojne pomoči in pogoje o skupnih akcijah v vojni proti Nemčiji, ki so bili določeni med obema državama že v prejšnjih pogodbah in sporazumih. Ona postavlja tudi čvrst temelj za ojačenje prijateljstva in sodelovanja v povojni dobi.

Pogodbeni stranki sta se obvezali doseči popolno uničenje skupnega sovražnika, v bodočnosti ne dopuščati možnosti ponavljanja agresije od strani Nemčije in vseh onih držav, ki so zvezane z njo v dejanjih agresije v Evropi.

Nepomirljivost z nemškimi osvajalci predstavlja trdno voljo pogodbenikov, ki je izražena v obveznosti obeh strank, „med sedanjo vojno ne stopati v nikakšna pogajanja s hitlerjevsko vlado ali kako drugo vlado v Nemčiji, ki se jasno ne odreče vsaki agresivni nameri, in da se ne bosta pogajali in sklenili brez medsebojnega sporazuma nobenega premirja ali miru z Nemčije ali s katero drugo državo, ki je z njo zvezana v napadalnih dejanjih v Evropi.“ Kot udeleženca skupne borbe za mir v predvojni dobi in bojna tovariša v orožju v sedanji vojni sta se Sovjetska Zveza in Čehoslovaška sporazumeli, da se vzajemno zedinita v politiki trajnega prijateljstva in prijateljskega sodelovanja po vojni kakor tudi v medsebojni pomoči. Sovjetska Zveza in Čehoslovaška ustvarjata že sedaj nov temelj za neodložljivi in aktivni odpor kakor tudi za protiakcije proti vsem poskusom povratka stare roparske in razbojniške politike „prodiranja proti vzhodu“ od strani Nemčije in njenih komplicev v Evropi.

Kakor je dejal v svojem govoru ob priliki odpisa pogodbe predsednik predsedstva Vrhovnega Sovjeta ZSSR tov. M. I. Kalinin: „Pogodba postavlja čvrst temelj za povojno sodelovanje naših narodov in za onemogočenje vseh poskusov Nemčije, da se vrne k svoji stari roparski politiki, prodiranja na vzhod - ‚Dranga nach Osten‘. Tej osvajalski politiki nemškega imperializma se morajo narodi naših dežel upreti z vsemi silami.“

ZSSR in Cehoslovaška, ki ju veže skupni cilj in imata skupno državno mejo, imata na razpolago vse potrebne možnosti za uspešno ustvaritev te zgodovinske naloge. Z ozirom na to okolnost sta se pogodbeni stranki obvezali „nuditi takoj pogodbeni stranki, ki bi bila na ta način zapletena v vojne operacije, vsako vojno in drugo podporo in pomoč, ki jo ima na razpolago.“

Iz teh vzajemnih obveznosti logično izhaja vsebina pete točke pogodbe, po kateri ne more nobena izmed pogodbenih strank skleniti nikakršne zveze in se ne more udeležiti nikakršne koalicije, ki bi bila naperjena zoper drugo pogodbeno stranko.

Politika trajnega prijateljstva ne leži samo v osnovi vojnih obveznosti, ki jih določa pogodba, ampak tudi v programu tesnega sodelovanja v miru, v dobi po izvojevanju zmage. Trdnost tega prijateljstva je zagotovljena v vzajemnem spoštovanju neodvisnosti in nedotakljivosti vsake pogodbene stranke kakor tudi nevmešavanja v notranje zadeve ene ali druge države.

Pogodba določa možnosti razvoja širših gospodarskih odnošajev med obema strankama in medsebojno vsakršno gospodarsko pomoč po vojni.

Kakor svoječasno podpisana angleško-sovjetska zavezniška pogodba tako je tudi pogodba o prijateljstvu in vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju med ZSSR in Čehoslovaško sklenjena za 20 let.

Posebno značilen je zapisnik k pogodbi, po katerem lahko s pristankom obeh pogodbenih strank pristopi k dogovoru vsaka tretja dežela, ki meji na ZSSR ali na Čehoslovaško Republiko in je predmet nemške agresije v tej vojni.

Sovjetsko-čehoslovaška pogodba ne krepi samo sodelovanja obeh držav, marveč tudi stvarno prispeva k zagotovitvi splošne varnosti, kakor je izjavil ob priliki podpisa pogodbe v svojem govoru predsednik Čehoslovaške Republike gospod E. Beneš, rekoč: „Ta pogodba je ena med členi bodočega sistema, ki bo blagodejen za nas in za vse naše zaveznike in ki bo pomagal utrditi mir v Evropi.“

Sovjetsko-čehoslovaška pogodba, ki je bila sklenjena kmalu po zgodovinski konferenci voditeljev treh zavezniških držav - Sovjetske Zveze, ZDA in Veliku Britanije - je eden izmed členov splošne borbe svobodoljubnih narodov proti hitlerjevski agresiji, je orožje borbe za čvrst povojni mir in za splošno varnost. Ona ustreza interesom vseh svobodoljubnih narodov in je dragocen prispevek k skupni stvari zaveznikov.

Borbeno prijateljstvo med ZSSR in Čehoslovaško bo prispevalo k skrajšanju vojne, k osvobojevanju evropskih narodov, ki jih je zaslužnil Hitler. Voditelj narodov Sovjetske Zveze tov. J. V. Stalin je še 3. julija 1941. poudarjal, da je „cilj naše vsenarodne domovinske vojne proti fašističnim zatiralcem

ne samo likvidacija nevarnosti, ki preti naši deželi, ampak tudi pomoč vsem evropskim narodom, ki ječijo pod jarmom nemškega fašizma.“

Sovjetsko-čehoslovaška pogodba je bila sklenjena v pomembnem trenutku razvoja vojne. Konferenca v Teheranu je potrdila vojne načrte zaveznških držav, odredila je obseg in rok operacij proti hitlerjevski vojski, ki bodo podvzete z vzhoda, zapada in juga. Na vidiku je neusmiljen in vse jačji naval zaveznških vojsk proti nemško-fašističnim tolpom.

Junaški boj Rdeče armade, ki je sprejela nase udarec celotnega Hitlerjevega vojnega stroja, je uničil ljudožrske načrte nemškega imperializma, ki je hotel uničiti vse slovanske narode, poteptati njihovo kulturo in osnovati krvavo gospodstvo nad sužnji v slovanskih deželah. V veliki bitki za končno uničenje sovražnika, ki je na vidiku, bodo slovanski narodi igrali vidno vlogo.

Bliža se zaželeni čas zmage in obračuna s sovražnikom za vse njegove zločine. Sijajna Rdeča armada pod vodstvom velikega Stalina prizadeva sovražniku smrtonosne udarce. Ramo ob rami z Rdečo armado se borijo junaški slavni sinovi čehoslovaškega naroda. Mnogi med njimi so nosilci naših vojnih odlikovanj. Med njimi se nahaja že več „junakov Sovjetske Zveze“. Z naredbo predsedstva Vrhovnega Sovjeta ZSSR je nagrajena prva posebna čehoslovaška brigada v ZSSR z redom „Suvorova II. stopnje“ v borbah za osvoboditev Kijeva. Pa tudi na drugih odsekih fronte so prelivali čehoslovaški bojevniki svojo kri. Boreč se v Rusiji so vedeli, da se bore za svoje drago mesto Prago.

Pogodba, ki je bila podpisana 12. decembra 1943., odpira široke razglede za nadaljnji razvoj borbenega sodelovanja med ZSSR in Čehoslovaško v vojni in za plodonošno sodelovanje po izvojevanju zmage.

Prijateljstvo narodov Sovjetske Zveze in Čehoslovaške Republike raste in se krepi.

Izjava sovjetske vlade o Poljski

z dne 10. januarja 1944.

5. januarja je bila v Londonu objavljena izjava emigrantske poljske vlade v vprašanju sovjetsko-poljskih odnošajev. Ta izjava vsebuje celo vrsto nepravilnih trditev, med njimi nepravilno trditev o sovjetsko-poljski meji.

Sovjetska ustava je kakor znano določila sovjetsko-poljsko mejo po volji prebivalstva zapadne Ukrajine in zapadne Bele Rusije, ki jo je izrazilo s plebiscitom, izvedenim na podlagi širokih demokratičnih načel leta 1939. Ozemlje zapadne Ukrajine, ki ga naseljujejo po ogromni večini Ukrajinci, je tako prišlo v sestav Sovjetske Ukrajine. Ozemlje zapadne Bele Rusije pa, ki ga po ogromni večini naseljujejo Belorusi, je prišlo v sestav Sovjetske Bele Rusije. Na ta način je bila poravnana krivica, ki jo je napravila riška pogodba leta 1921, ki je bila vsiljena Sovjetski Zvezi, glede Ukrajincev, naseljujočih zapadno Ukrajino, in Belorusov, naseljujočih zapadno Belo Rusijo.

Vstop zapadne Ukrajine in zapadne Bele Rusije v sestav Sovjetske Zveze ne samo ni okrnil interesov Poljske, temveč je nasprotno ustvaril zanesljivo podlago za trdno in stalno prijateljstvo med poljskim narodom ter njemu sosednim ukrajinskim, beloruskim in ruskim narodom.

Sovjetska vlada je ponovno izjavljala, da je ona za zopetno vzpostavitev močne in neodvisne Poljske in za prijateljstvo med Sovjetsko Zvezo in Poljsko. Sovjetska vlada spet izjavlja, da stremi za tem, da bi se vzpostavilo prijateljstvo med Zvezo Sovjetskih Socialističnih Republik in Poljsko na podlagi trdnih, dobrososedskih odnosov in medsebojnega spoštovanja ter, če to želi poljski narod, na podlagi obveze o medsebojni pomoči proti Nemcem kot glavnim sovražnikom Sovjetske Zveze in Poljske. Uresničenju te naloge bi mogla poslužiti priključitev Poljske k sovjetsko-čehoslovaški pogodbi o prijateljstvu, medsebojni pomoči in povojnem sodelovanju.

Uspehi sovjetskih čet na sovjetsko-nemški fronti vsak dan pospešujejo osvobojenje okupiranega ozemlja Sovjetske Zveze. Požrtvovalna borba Rdeče armade in razvijajoče se vojne akcije naših zaveznikov pospešujejo zlom hitlerjevskega vojnega stroja in prinašajo osvoboditev Poljski in drugim narodom izpod jarma nemških okupatorjev.

V tem osvobodilnem boju že izpolnjuje svojo slavno nalogo Zveza poljskih domoljubov v ZSSR in poljski armadni zbor, ki je bil sestavljen v Sovjetski Zvezi in operira na fronti proti Nemcem skupno z Rdečo armado.

Zdaj se nudi možnost preporoda Poljske kot močne in neodvisne države.

Toda Poljska se mora preroditi ne z osvajanjem ukrajinske in beloruske zemlje, temveč s tem, da se povrnejo v sestav Poljske njene starodavne dežele, ki so ji jih Nemci ugrabili. Samo na ta način se lahko vzpostavi zaupanje in prijateljstvo med Poljsko ter ukrajinskim, beloruskim in ruskim narodom. Vzhodne meje Poljske se lahko določijo po sporazumu s Sovjetsko Zvezo.

Sovjetska vlada ne smatra meja iz leta 1939. za nespremenljive. V te meje se lahko vnesejo popravki v korist Poljske v tem smislu, da se izroče Poljski tisti okraji, v katerih živi poljsko prebivalstvo v pretežni večini. V tem primeru bi sovjetsko-poljska meja lahko šla po tako zvani Curzonovi črti, ki jo je leta 1919. sprejel vrhovni svet zavezniških držav in ki določa, da se zapadna Ukrajina in zapadna Bela Rusija dodelita Sovjetski Zvezi.

Zapadna meja Poljske pa bo morala biti rešena s tem, da se Poljski priključijo starodavne poljske dežele, ki jih je poprej odvzela Nemčija in brez katerih ne more biti zedinjenja vsega poljskega naroda v svoji lastni poljski državi, in bo Poljska na ta način dobila tudi potrebni izhod na Baltičsko morje.

Pravično stremljenje poljskega naroda za svojim popolnim zedinjenjem v močni in neodvisni državi je treba priznati in podpreti.

Emigrantska poljska vlada, ki je odtrgana od svojega naroda, se je pokazala nesposobno, vzpostaviti prijateljske odnose s Sovjetsko Zvezo. Pokazala se je tudi nesposobno, da bi organizirala aktiven boj zoper nem-

ške osvajalce v sami Poljski. Pa ne samo to. S svojo nepravilno politiko gre pogostoma na roko nemškimi osvajalcem.

Interesi Poljske in Sovjetske Zveze so pa taki, da se med našimi deželami vzpostavijo stalni in trdni prijateljski odnosi in da se narodi Poljske in Sovjetske Zveze združijo v boju zoper skupnega zunanjega sovražnika, kakor to zahteva skupna stvar vseh zaveznikov.

Druga poljska divizija v Sovjetski Zvezi

Moskva, 11. jan. Na fronto je odšla druga poljska divizija. Skozi čisti zimski zrak so glasno odmevala povelja, ki so pozivala vojake k molitvi pred odhodom na bojišče. Na sto in sto rok se je dvignilo in nad odkritimi glavami je plavala otožna prisega kot obljuba domovini, da ne bodo položili orožja vse do popolne zmage nad nemškimi osvajalci. Tako med molitvijo kakor med kratkim poslovnim nagovorom poročnika Iwanowicza je vse prešinjala tista stroga tišina in udanost, ki je tako dovezetna in razumljiva za vojaška srca.

Poročnik je rekel, da se je čas učenja končal in pride zdaj to, zaradi česar so se zbrali za vojsko. Zdaj bo vsebina njihovega življenja nepretrgan boj proti Nemcem, ki so povzročili solze in prelivanje krvi. Vojaki prve divizije Tadeusza Kościuszkega, sinovi poljske zemlje se že borijo proti Nemcem in so že dosegli slavne zmage. Zdaj odidejo v boj vojaki druge divizije, ki morajo pokazati, da so vredni gesla: „Naprej do Varšave!“, napisanega na njihovi zastavi, in da so vredni, da se njihova divizija imenuje divizija Dombrowskega. (Dombrowski je bil poljski revolucionar prejšnjega stoletja v bojih proti carski Rusiji in se je udeležil tudi bojev pariške komune).

Malo pred odhodom na fronto je izvršila divizija velike vaje, ki so pokazale, da se je dobro pripravila. Častniki in vojaki so pokazali, da znajo dobro ravnati z orožjem, ki jim ga je poklonila sovjetska država. Pri učenju je druga divizija uporabila izkušnje bojev sovjetske vojske.

Nekaj dni pred odhodom je divizija dobila zastavo pod geslom: „Za našo in vašo svobodo“ in sliko plamenečega poljskega domoljuba Dombrowskega. Na zastavi so zapisane številke polkov, ki so uvrščeni v divizijo. Dalje je na zastavi zapisan dan „11. november“, dan poljske neodvisnosti in položitve prisega. Poleg tega datuma je prazen prostor za nove datume, dneve zmage nad sovražnikom. Ti dnevi bodo kmalu nastopili. To nam jamči izraz velikega navdušenja na obrazih vojakov in častnikov.

V diviziji so pehotne, tankovske in topniške enote. Njihove misli in želje izraža častnik poljske vojske, ki se je bojeval 1939. leta proti hitlerjevskim tolpom pred Varšavo, ki je prestal vse trpljenje ujetništva in smrtno nevarnost pri begu iz taborišča ter je dejal: „Občutek imam, kakor da me ponese vlak v drago Varšavo, kjer sem se rodil, kjer sem živel, postal častnik in doživel nesrečo Poljske. Zveza poljskih domoljubov v Sovjetski Zvezi nas je združila. Sovjetska Zveza nam je preskrbela krasno orožje. Sovjetska Zveza nam je spet utrla pot v domovino. Mi tega ne bomo pozabili. Ne

najdem besed, da bi izrazil vse, kar čutim, ko stopam na pot naravnost v domovino“.

Lokomotiva je zažvižgala in vlak se je pomaknil med klici vojakov: „V Varšavo, v Varšavo!“

Maščujmo se nad Nemci za grozovita zlodejstva v Katinu!

Moskva, 7. II. Poročilo posebne komisije za preiskavo okoliščin nemškega pokolja v Katinu je razburila vse vojake in oficirje poljskega zbora v Sovjetski Zvezi.

Med četami poljskega zbora v Sovjetski Zvezi so se vršile zadušnice za poljskimi oficirji, ki so jih nemški banditi na zverinski način umorili. Kar samo od sebe se je razvilo nabiranje prispevkov za grobnico in za spomenik katinskim žrtvam. Pri vseh četah so se vršili shodi, kjer so ogorčeni poljski vojaki in oficirji prisegali, da se bodo maščevali za izvršena grozodejstva. Resolucija shoda neke enote poljskega zbora v Sovjetski Zvezi se glasi:

„Ogorčeni do dna srca zaradi nepobitnih dejstev, ki jih je ugotovila posebna komisija o strahovitem umoru nad 11.000 poljskimi vojaki in oficirji v katinskem gozdu, izjavljajo vojaki in oficirji poljskega armadnega zbora naslednje:

Hitlerjevci so po izvajanju svojega strahovitega načrta za iztrebitev poljskega naroda umorili jeseni 1941 v katinskem gozdu na tisoče neoboroženih poljskih oficirjev le zato, ker so bili Poljaki. Iz strahu, da bodo kmalu morali odgovarjati poljskemu narodu za zlodejstva, ki so jih izvršili v naši deželi, so hoteli nemški osvajalci odvzeti ljudstvu oficirski zbor, ki je tako potreben v boju proti hitlerjevskemu nasilju.

Spomladi 1943, po stalingrajskem porazu so izvršili hitlerjevci proti Sovjetski Zvezi provokacijo, da bi tako zbrisali sledove svojih zločinov v katinskem gozdu.

Nemci so hoteli napraviti razdor med ruskim in poljskim narodom, da bi tako zavlekli uro svojega lastnega pogina in olajšali ustanovitev marionetne vlade na Poljskem. Emigrantska poljska vlada v Londonu kljub vojnemu stanju s hitlerjevsko Nemčijo ni razkrinkala hitlerjevskih napadalcev, temveč jih je zavestno podpirala. Klika v septembru 1939 bankrotiranih oblastnežev se je pridružila protisovjetski obrekovalni gonji in je s tem povzročila prekinjenje odnošajev s Sovjetsko Zvezo.

Žigosamo to pogubno politiko, ki je škodovala poljski stvari na vsem svetu in še danes ovira združitev poljskega naroda v svrhu boja proti nemškemu osvajalcu.

Mi, oficirji, podoficirji in vojaki poljskega armadnega zbora, smo ponosni, da smo prav tukaj na smolenski zemlji, kjer so pokopani v katinskem gozdu naši umorjeni bratje, hrabri kočiuškoveci začeli svoje maščevanje nad smrtnim sovražnikom, nemškim osvajalcem. S te zemlje bo šel proti sovražniku v napad z vso silo tudi naš zbor.

Nad bratskimi grobovi poljskih oficirjev v katinskem gozdu prisegamo poljskemu narodu, da bomo skupaj z zavezniško vojsko maščevali njihovo mučniško smrt v svobodni, neodvisni Poljski. Naj zagori sveto sovraštvo do hitlerjevskih krvnikov v srcih vseh poštenih vojakov!

Večen spomin žrtvam hitlerjevskih zlodejstev v katinskem gozdu!
Smrt hitlerjevskim ubijalcem in provokatorjem!"

Pozdrav vrhovnemu poveljniku Sovjetske Zveze maršalu Stalinu od vojakov in oficirjev jugo- slovanske posebne vojaške enote v Sovjetski Zvezi

Vrhovnemu poveljniku oboroženih sil Sovjetske Zveze maršalu Stalinu!

Vojaki in oficirji jugoslovanske prostovoljne vojne enote v Sovjetski Zvezi pošiljajo vam in preko vas vsemu sovjetskemu narodu svoje bratske pozdrave in se vam najprisrčneje zahvaljujejo.

Junaška Rdeča armada je pod vašim modrim vodstvom ne le razpršila bajko o nepremagljivosti hitlerjevskega vojaškega stroja, temveč ga je tudi popolnoma izčrpala in mu povzročila vrsto težkih porazov. Junaški sovjetski bojevniki, ki jih navdihujete in vodite, razbijajo sovražnika brez prizanašanja, izganjajo ga iz okvira sovjetske zemlje in vedno bolj približujejo uro, ko bo človeštvo osvobojeno hitlerjevske kuge.

Vemo, da ne prihaja zmaga sama. Zmago si je treba priboriti. Pred nami so še težki boji. V tem težkem času nočemo držati križem rok. Odločili smo se, da hočemo aktivno sodelovati v svetem boju proti sovražniku. Za trpljenje in smrt milijonov dragih ljudi, za razvaline mest in vasi, za zasužnjenje in ječanje našega ljudstva, za zasramovanje našega narodnega ponosa, naših svetinj, naše kulture, našega jezika pojdemo skupaj z Rdečo armado uničevati sovražnika.

Prisegamo vam tudi, maršal Stalin, da se bomo izkazali vredne vašega zaupanja, da ne bomo napravili sramote orožju, ki ste nam ga vi in sovjetsko ljudstvo preskrbeli, da ne bomo napravili sramote vojaški časti naših očetov.

Hitlerjevski krvniki so hoteli s terorjem preplašiti naše ljudstvo, uničiti njegovo voljo do boja, ljubezen do svobode in neodvisnosti in prisiliti Srbe, Hrvate in Slovence, da bi pozabili na svoj rod, na slovanske prednike ter se odrekli dragi, ljubljeni domovini. To se jim pa ni posrečilo. Naši bratje v domovini so si zaslužili nevenljivo slavo v ljutem boju proti osvajalcu.

Tukaj, daleč od domače grude bomo po vaši zaslugi mogli izpolniti svojo dolžnost kot vojaki in rodoljubi. V Sovjetski Zvezi nismo našli le pribežališča, marveč tudi bratovsko ljubezen in tovariško pomoč. Dali ste nam, kar je za vojaka najbolj poglobitno, izvrstno orožje ter ste nam omogočili uničevati sovražnika.

V trdni veri v zmago in polni goreče hvaležnosti do vas pojdemo v boj za osvoboditev sovjetske zemlje, za osvoboditev naše drage Jugoslavije, za osvoboditev vseh zasužnjenih narodov.

Živela bojevena enotnost slovanskih narodov!

Živela zmaga!

Smrt nemškim osvajalcem!

Pozdrava jugoslovanski posebni prostovoljski enoti v Sovjetski Zvezi

Predsednik AVNOJ-a dr. Ivan Ribar je poslal naslednji pozdrav:

Borcem in komandirjem jugoslovanske samostojne enote v ZSSR!

Protifašistični Svet Narodne Osvoboditve Jugoslavije vas pozdravlja v imenu nove, demokratske, federativne, svobodne Jugoslavije, ki se poraja v neprestanih bojih jugoslovanskih narodov proti fašističnim okupatorjem ter njihovim četniškim in ustaškim hlapcem, ter v imenu narodov Jugoslavije, ki ste jim ostali zvesti.

Sinovi in borci nove svobodne, federativne Jugoslavije, bodite vredni dežele, v kateri se borite, in svoje domovine, za katero se borite. Bodite vredni Rdeče armade, s katero ste se skupaj dvignili v borbo. Proslavite orožje, ki vam ga dajejeta sovjetsko ljudstvo in njegov veliki vodja in vojskovodja maršal Stalin. Visoko držite zastavo naše Narodno Osvobodilne Vojske Jugoslavije. Osvobojena domovina vas bo sprejela kot svoje zveste in slavne sinove.

8. februarja 1944.

Predsednik AVNOJ-a

Ivan Ribar

Pozdrav maršala Jugoslavije Josipa Broza - Tita:

Borcem in komandirjem jugoslovanske samostojne enote v ZSSR:

Jugoslovanska Narodno Osvobodilna Vojska in Partizanski Odredi vas pozdravljajo in izražajo trdno prepričanje, da boste vredno predstavljali našo Narodno Osvobodilno Vojsko na bojiščih, boreč se skupaj s slavno Rdečo armado. Povejte sovjetskemu narodu in njihovi junaški vojski, kako velika je naša ljubezen do njih in kako smo hvaležni Rdeči armadi za njeno avantgardno vlogo pri osvobojevanju podjarmljenih narodov. Naša junaška Narodno Osvobodilna Vojska vas priča kuje ovenčane s slavo.

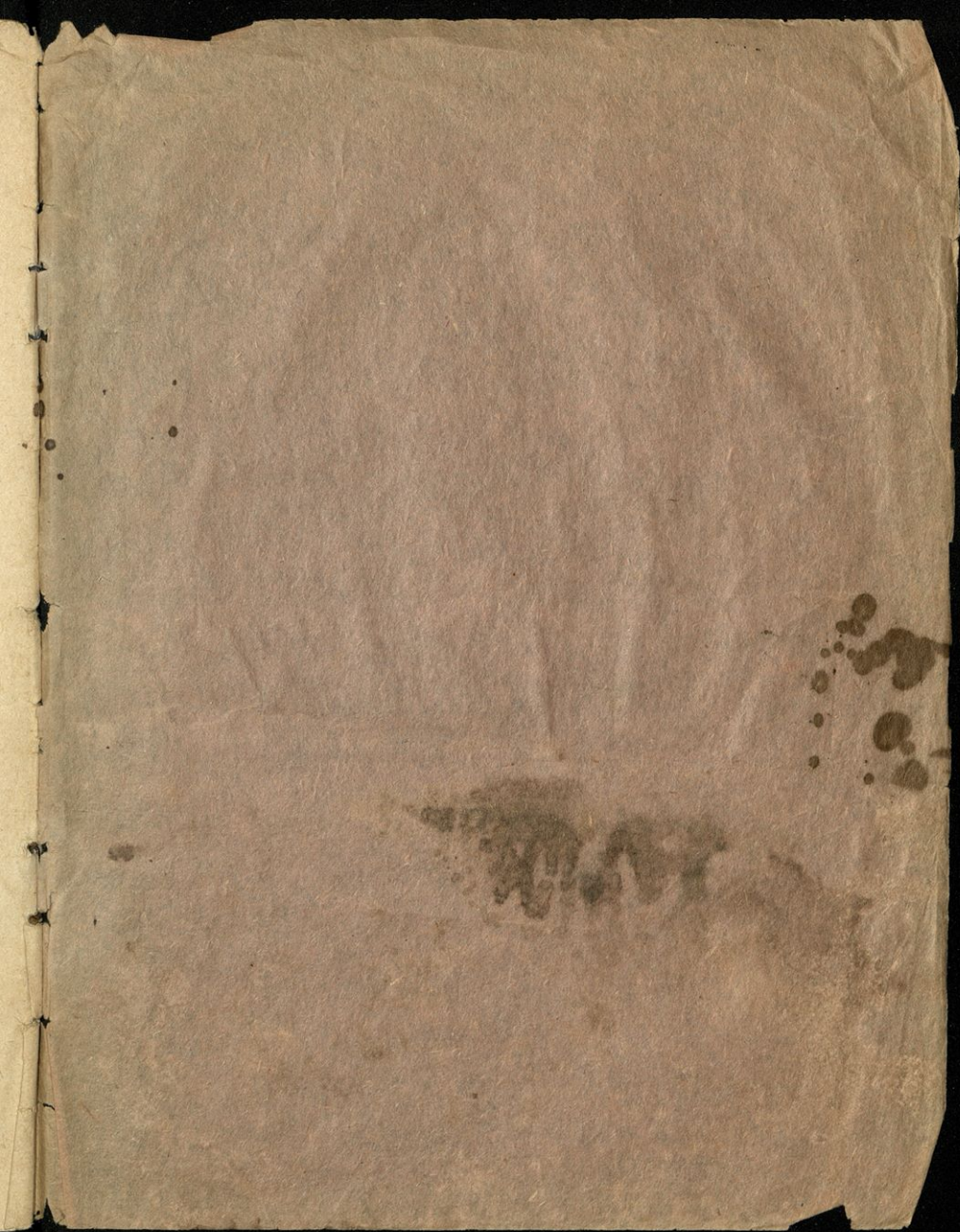
Z bojnim pozdravom: Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Vrhovni komandant Narodno Osvobodilne Vojske Jugoslavije:

Maršal Tito

Kazalo

Predgovor	1
Vprašanje o federacijah malih narodov v Evropi	2
Deklaracija o Avstriji	4
Pogodba o prijateljstvu in vzajemni pomoči ter o povojnem sodelovanju med Sovjetsko Zvezo in Čehoslovaško Republiko	4
Protokol k pogodbi o prijateljstvu in vzajemni pomoči ter o povojnem sodelovanju med Sovjetsko Zvezo in Čehoslovaško Republiko z dne 12. decembra 1943.	6
Kalininov in dr. Benešev govor	6
Prijateljstvo med narodi Sovjetske Zveze in Čehoslovaške raste in se utrjuje	7
Izjava sovjetske vlade o Poljski	10
Druga poljska divizija v Sovjetski Zvezi	12
Maščujmo se nad Nemci za grozovita zlodejstva v Katinu!	13
Pozdrav vrhovnemu poveljniku Sovjetske Zveze maršalu Stalinu od vojakov in oficirjev jugoslovanske posebnevojaške enote v Sovjetski Zvezi	14
Pozdrava jugoslovanski posebni prostovoljski enoti v Sovjetski Zvezi	15

Receipt

Faint, illegible text, likely a receipt or ledger entry, with significant staining and bleed-through from the reverse side.